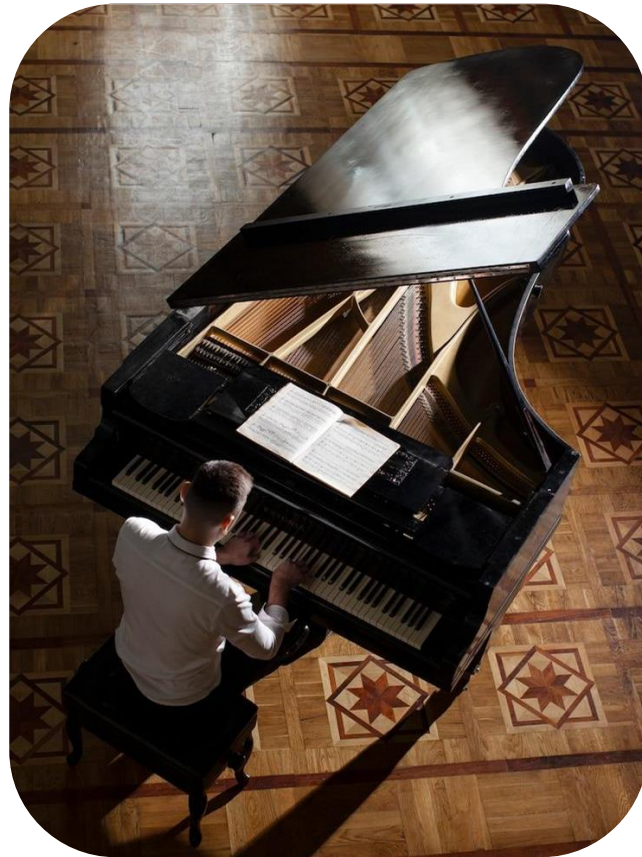

КРАТКА ПРЕПОРЪКА ЗА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Съдържание

1. Въведение.....	2
1.1. За проекта.....	2
1.2. За интелектуалния продукт – РП2	3
2. Основни характеристики на образователните системи в Пазарджик, Лариса и Кочани.....	3
2.1. Пазарджик, България	3
2.2. Лариса, Гърция	10
2.3. Кочани, Северна Македония	11
3. Идентифицирани добри практики	15
4. Предизвикателства и възможности в училищното образование в трите участващи региона 17	
4.1. Предизвикателства в началното училищно образование	17
4.2. Възможности за обучение в началното училище	18
Рутинни познавателни задачи: мисловни задачи, които са добре описани с логически правила;	19
Рутинни физически задачи: физически задачи, които могат да бъдат добре описани с помощта на правила;	19
Нерутинни физически задачи: физически задачи, които не могат да бъдат добре описани като следващи набор от правила от типа „ако - направи - направи“ и които е трудно да бъдат компютъризирани.....	19
План на действие	19
5. Финансиране на дейностите	34
6. Препратки.....	34

1. Въведение

1.1. За проекта

Основната идея на проекта „Музикалният влак на Балканите за мир“ е да се повиши осведомеността и да се подчертае значението на мира и да се развие чувството за просперитет у децата в училище, у техните учители и като цяло в училищната среда. Освен това проектът чрез своите резултати се стреми да се справи с явленията радикализация и расизъм.

Този проект се стреми да постигне целите си чрез методите на обмен на добри практики, международни събития в участващите в проекта страни, курсове за обучение, краткосрочни съвместни събития, разработване на полезен инструментариум за нуждите на проекта и комбинирано създаване на песен от всяко училище заедно с танцово шоу.

Проектът „Музикалният влак на Балканите за мир“ има за цел да постигне значително и радикално въздействие върху участниците в проекта, служителите на НПО, целевите групи като учители, училищен персонал, ученици, както и върху местните, регионалните и националните заинтересовани страни и страните, в които се осъществява проектът. По-конкретно проектът „Музикалният влак на Балканите за мир“ чрез обучение и образование на ученици популяризира методите на мира сред младите поколения и укрепва съзнанието им, че могат да станат посланици на мира.

По-конкретно, проектът има за цел да подобри преподавателските практики, като събере на едно място учители от различни региони, за да им даде възможност да си сътрудничат и да обсъждат въздействието, което оказват върху своите ученици, като прилагат нови стратегии и образователни методики. Проектът също така е в съответствие с подпомагането на учителите, училищните ръководители и другите учителски професии и развитието на ключови компетентности. Освен това подпомагането на учителите, училищните ръководители и другите учителски професии винаги е било приоритет за ЕС. Учителите, възпитателите и по-нататък училищните общности ще бъдат наясно с ползите от музиката за културното наследство и ще се възползват от възможността да повишат уменията си, развивайки знания и компетенции върху ползите от музиката, като подкрепят и идеите на учениците за разглеждане, допринасяйки за ориентирани задачи с обща цел развитие на мирни чувства у учениците.

„Музикалният влак на Балканите за мир“ разглежда начините, по които музиката може да допринесе за развитието на социален синхрон в ситуации на социална несигурност, породени от глобални конфликти и широко разпространени движения на населението. Музиката може да се разглежда като средство за формиране на диалогично пространство, в което могат да се създават съвместно споделени значения и чрез което

могат да се изразяват многобройни и понякога конфликтни гледни точки, за да се улесни изграждането на мира. В същото време диалогичните пространства, свързани с музикалните взаимодействия, могат да насърчават съпричастността, както от страна на отделни лица в естествена социална среда, така и в по-широк мащаб от страна на институции, ангажирани с развитието на социалното приобщаване или насърчаването на помирението.

1.2. За интелектуалния продукт – РП2

Резултат 2 от проекта (РП2) „Кратки препоръки за политиките на заинтересованите страни“ е добър пример за нов подход към установяването на стратегическо партньорство в международното сътрудничество между различни социално-икономически организации (местни органи, образователни институции, представители на гражданския сектор и МСП) с цел да се осигури прилагането на иновативни и добри практики, свързани с важността на мира, насърчаване на съпричастността, борба с расизма и радикализацията.

При разработването на плана за действие, който се съдържа по-долу, са взети предвид различни иновативни образователни методи, както и добри практики като възможност за подобряване на образователните процеси в училищата на партньорите по проекта, но в същото време предвидените дейности се основават на проектни идеи, подходящи за прилагане от други училища на местно, регионално и национално равнище, публични администрации, изследователски организации и НПО. Документът е достъпен за безплатно изтегляне онлайн от уебсайта на проекта и уебсайта на програма „Еразъм+“ от всички заинтересовани страни и ще бъде представен на всяко от заключителните национални събития за разпространение на резултатите в трите участващи държави.

2. Основни характеристики на образователните системи в Пазарджик, Лариса и Кочани.

2.1. Пазарджик, България

Законът за предучилищното и училищното образование (в сила от 1.08.2016 г.) осигурява правната основа на цялостната образователна система в страната и установява правото на гражданите непрекъснато да повишават образованието и квалификацията си. Законът признава правото на образование на всички деца; гарантира равнопоставеност независимо от техния етнически или социален произход и населено място, в което живеят; осигурява условия и възможности за по-нататъшно развитие и постигане на високо ниво на знания в системата на образованието.

Българската образователна система традиционно е организирана в рамките на публичния сектор. Въпреки това съществуват редица частни училища на различни нива на обучение. Образованието в България се подпомага основно от държавата чрез Министерството на образованието и науката (МОН). Финансова автономия се

предоставя на училищата чрез финансова децентрализация и така наречените „делегирани бюджети“. Чрез финансовата децентрализация се прехвърлят права и задължения, които са свързани със съставянето и изпълнението на бюджета (делегирани бюджети). Училищата имат повече оперативни права по отношение на съставянето и разходването на бюджета и изпълняват свои собствени независими политики.

Образованието и обучението на децата започва в детските градини. Те могат да бъдат държавни, общински или частни, в зависимост от вида на бюджета им. Детските градини са за деца на възраст между 3 и 6 години (когато започват първи клас). Предучилищните групи за деца на възраст 5 и 6 години са задължителни и могат да се провеждат както в детска градина, така и в начално училище. Готовността за училище се оценява в края на етапа на предучилищното образование чрез сравняване на придобитите резултати от обучението с резултатите от обучението, описани в държавните стандарти. За всяко дете се издава диск с лично портфолио.

Училищното образование е безплатно в предучилищна, начална и средна степен в публичния сектор. То е задължително за деца на възраст между 5 и 16 години (0-8 клас). Степените на училищно образование в България са:

- начално образование (1-4 клас включително);
- прогимназиално образование (5-7 клас включително)
- средно образование (8-10 клас включително);
- гимназиално образование (10-12 клас включително).

Училищата в България са държавни, общински, частни или духовни и според вида на обучението и преподаването, което предоставят - неспециализирани и специализирани.

Според етапа или степенята на образование неспециализираните училища са:

- начални (I - IV клас включително);
- основни (I - VII клас включително);
- гимназии (VIII - XII клас включително);
- обединени (I - X grade inclusive);
- средни (I – XII inclusive).

В зависимост от съдържанието на обучението средните училища могат да бъдат:

- профилирани или
- професионални

Специалните профилирани училища включват задълбочени компетентности в определен профил в съответствие с държавния образователен стандарт за профилираното образование.

Специални профили са следните:

- чужди езици;
- хуманитарни науки;
- социални науки;
- икономическо развитие;
- наука за софтуера и хардуера;

- предприемачество;
- математика;
- природни науки;
- изобразителни изкуства;
- физическо възпитание и спорт.

Професионалното обучение включва компетентности, необходими за придобиване на професионална квалификация, както и за покриване на изискванията за квалификация по професия или специалност, ако има такива, включително регулирани професии и специалности. Професионалните гимназии имат за цел да постигнат държавния образователен стандарт за придобиване на професионална квалификация по време на двата гимназиални етапа на обучението за придобиване на степен на средно образование.

Могат да съществуват и иновативни училища, които са обявени за такива с наредба на Министерския съвет, и тези училища трябва постоянно да постигат подобряване на качеството на образованието чрез:

1. Разработване и въвеждане на иновативни елементи по отношение на организацията и/или съдържанието на обучението;
2. Организиране по нов или подобрен начин на управлението, обучението и учебната среда;
3. Използване на нови методи на преподаване;
4. Разработване на иновативно учебно съдържание, учебни програми и училищни планове.

Специализираните училища обучават експерти в специфични области като спорт, изкуство, култура и нуждите на религиите. Специализираните училища са:

- Спортни училища (от V до XII включително)
- училища по култура (класове от I до XII, от V до XII или от VIII до XII включително);
- училища по изкуствата (класове от I до XII, от V до XII или от VIII до XII включително);
- духовни училища (класове от VIII до XII включително).

Началното образование обикновено започва, когато детето навърши седем години, но не са редки случаите, когато родителите смятат, че децата им могат да започнат първи клас на шестгодишна възраст. След завършване на четвърти клас учениците получават свидетелство за основно образование. За да получат диплома за основно образование, учениците могат да отидат в по-ниско средно училище или да изберат да учат в общообразователно средно училище.

В повечето училища учебната година започва на 15 септември и продължава до 15 или 30 юни. Всяка учебна година има два срока. В повечето средни училища се изискват конкурсни изпити за прием. Учениците могат да избират измежду няколко различни вида училища, всяко от които предлага различна насоченост (например математика и природни науки или чужди езици).

Всички изпити и външни национални изпити са, както следва:

1. Начално образование - 4-ти клас (10/11 години)

Национално външно оценяване по следните предмети: Български език и литература, Математика, Човекът и природата, Човекът и обществото

2. По-ниско средно образование - седми клас (13/14 години)

Национално външно оценяване по следните предмети: Български език и литература и математика. По желание учениците могат да положат трети изпит по чужд език.

3. Първи етап на средното образование - 10-ти клас (16/17 години)

Национално външно оценяване по следните предмети: Изпитите са под формата на тест. По желание учениците могат да изберат да се явят на изпит по чужд език и информационни технологии.

4. Втори етап на средното образование - 11-12 клас (18/19 години)

Национално външно оценяване по следните предмети: Български език и литература, математика. Изпитите се провеждат под формата на тест. По желание учениците могат да изберат да се явят на изпит по чужд език.

Община Пазарджик е разположена в източната част на област Пазарджик. Заема площ от 636,722 км², което е 14,21% от територията на областта. Общината заема гордото второ място сред 12-те общини в рамките на областта. Община Пазарджик се състои от 32 населени места - административен център град Пазарджик и 31 села.

По данни на Националния статистически институт за 2022 г. община Пазарджик има население от 90 309 жители, от които 55 220 живеят в рамките на град Пазарджик, а 35 089 - в околните села. Тя се нарежда на девета позиция спрямо останалите общини по брой на жителите.

Образователната система на община Пазарджик се състои от 32 общински детски градини и 46 училища - 40 общински и 6 държавни.

Вид институция от системата на предучилищното и училищното образование	Финансиране	Брой
Детски градини	Общинско	32
Начални I-IV клас	Общинско	6
Основни I-VII клас	Общинско	25
Обединени I-XII клас	Общинско	4
Избираеми/профилирани гимназии	Общинско	3
Професионални гимназии	Държавно	6
	Общинско	1
Спортни гимназии	Общинско	1
Центрове за специална образователна	Държавно	1

подкрепа	Общинско	2
Училищни общежития/жилища	Общинско	1
Общо:		82

По данни на Националния статистически институт за община Пазарджик през 2023/2024 г.

- броят на децата, записани в детските градини, е - 3 153
- броят на учениците в училищата е - 11 423

Таблица: Училищен сектор в община Пазарджик

Образователни институции	Брой на образователните институции
Общински детски градини	32
Общински специализирани и неспециализирани гимназии	39
Държавни и общински професионални училища	7
Общо:	78

По-долу можете да намерите списък на всички профили, които могат да бъдат избрани от учениците от средните училища в общината след завършване на VII-ми клас.

НАИМЕНОВАНИЕ НА ГИМНАЗИЯТА	Профил
Гимназия „Георги Брегов“	Музика
	Изобразителни изкуства
Математическа гимназия "Константин Величков"	Математика
	Софтуер и хардуер
	Природни науки
Профилирана гимназия „Иван Сергеевич Аксаков“	Хуманитарни науки
	Природни науки
Езикова гимназия „Бертолт Брехт“	Чужди езици
Гимназия „Доктор Петър Берон“	Предприемачество
Гимназия „Димитър Гачев“	Музика

По-долу можете да намерите списък на всички професии и професионални обучения в местните гимназии:

Средно училище	Професия/професионално обучение	Профил	Ниво на професионалност
----------------	---------------------------------	--------	-------------------------

				а квалификаци я
Спортно училище	Средно	Помощник треньор	Спорт	III
Професионална гимназия по строителство, архитектура и геодезия		Строителен инженер	Строителство на сгради и архитектура	III
		Строителен работник - монтажист	Монтаж на дограма и остъкляване	II
		Строителен работник - монтажист	СБ (стоманобетонни) конструкции	II
		Строител	Зидария/тухлена зидария	II
		Строител	Изкачване на кофраж	II
Професионална гимназия по икономика и мениджмънт		Икономист - информатика	Икономическа информатика	III
		Асистент в МСП	МСП	II
		Данъчен и митнически агент	Митническа и данъчна администрация	III
Математическа гимназия „Константин Величков“		Разработчик на софтуер	Разработчик на софтуер	III
		Операционна система Разработчик на софтуер	Операционна система Разработване на софтуер	III
Професионална гимназия по фризьорство и кулинария		Готвач	Производство на кулинарни продукти и напитки	II
		Фризьор	Фризьорство	II
Професионална гимназия по промишлени технологии		Техник по автоматизация	Автоматизация в непрекъснато производство	III
		Техник на енергийно оборудване и инсталации	Термотехника - топлинно, климатично, вентилационно и хладилно оборудване	III
		Машинен оператор	Машини за рязане на метал	II
		Машинен оператор	Машини и оборудване за заваряване	II
Професионална		Техник на компютърни	Компютърно	III

гимназия по механоелектротехни ка	системи	оборудване и инженеринг	
	Техник на компютърни системи	Компютърни мрежи	III
	Разработчик на системен софтуер	Разработване на системен софтуер	III
	Разработчик на операционни системи	Разработване на операционни системи	III
	Графичен дизайнер	Графичен дизайн	III
	Електротехник	Електрооборудван е на транспортната техника	III
	Техник по транспортна техника	Техники за автомобилен транспорт	III
	Техник на енергийно оборудване и инсталации	Термотехника - топлинно, климатично, вентилационно и хладилно оборудване	III
Професионална гимназия по химични и хранителни технологии	Химик-технолог	Технология на фармацевтични, парфюмерийни и козметични продукти	III
	Химик-технолог	Технология на целулозата, хартията и опаковките	III
	Техник по качеството на храните и напитките	Контрол на качеството и безопасност на храните и напитките	III
	Организатор на туристически дейности, агентски дейности	Туризм и развлекателни дейности	III
	Готвач на хляб и тестени изделия	Хляб и подобни на него продукти	II
Професионална гимназия по селско стопанство „Царица Йоанна“	Техник на селскостопанско оборудване	Селскостопанско оборудване	III
	Техник по лозарство	Лозарство и производство на вино	III
	Техник в хранително- вкусовата промишленост	Производство на месо, месни	III

		продукти и риба	
	Отглеждач на растения	Обработка на почвата и производство на зърно	II
	Животновъд	Животновъдство	II

2.2. Лариса, Гърция

Община Лариса е голяма община с много училища в началното, средното и висшето образование. Образователната система следва националния план за образование, както е конфигуриран от Министерството на образованието, религиозните въпроси и спорта, следвайки европейските стратегии. Община Лариса включва образователните институции на Лариса и градските части (Джанули, Фалани и Койлада).

През учебната 2023-2024 г. в община Лариса ще функционират следните образователни институции:

Начално/предсредно образование (13 300 ученици, 2 000 учители, 132 училища)

- 60 детски градини: сред тях 3 детски градини за обучение на деца със специални нужди
- 48 начални училища: от тях 3 начални училища за обучение на деца със специални нужди
- 24 частни училища (4 основни училища и 20 детски градини)

Средно образование (13 000 ученици, 1 800 учители, 52 училища)

- 21 гимназии (1 вечерно училище)
- 1 експериментална гимназия
- 16 лица
- 1 експериментален лицей
- 6 професионални лица - 2 от тях са вечерни училища
- 1 професионална гимназия - лицей (обучение на деца със специални потребности)
- 3 училища за професионално обучение
- 1 музикално училище (гимназия-лицей)

- 5 частни училища (Гимназии и лицеи)
- 1 училище (образование за деца със специални нужди)

Висше образование

- Университетски сектор: Медицински факултет (Университет на Тесалия)
- Биохимия (Университет на Тесалия)
- Технологичен сектор: Технологични образователни институции (Технологичен образователен институт на Тесалия)
  - Училище за технологично оборудване
  - Училище по мениджмънт и икономика
  - Училище за селскостопански технологии и храни
  - Училище за здравни професии - социални грижи

Общо образование за възрастни

- 2 училища „Втори шанс“, 1 от които в затвора на Лариса;
- Професионално училище за чиракуване към Агенцията по заетостта на работната сила;
- 4 държавни институти за професионално обучение;
- 8 частни институти за професионално обучение;
- Център за учене през целия живот на община Лариса;
- 3 частни колежи.

2.3. Кочани, Северна Македония

Образователната система в Република Северна Македония отразява потребностите на обществото от образователна, научна и постоянна роля на образованието и науката за икономическото, социалното, технологичното и културното развитие на обществото като цяло. Вследствие на това Министерството на образованието и науката съдейства за непрекъснатото развитие на системата на образованието, нравственото възпитание и науката в Република Северна Македония.

Македонската образователна система е децентрализирана. Управлението на началните и средните училища е в правомощията на общините, с изключение на средните училища в столицата Скопие, които са в правомощията на община Скопие. Държавата предоставя финансови средства за образованието в общините под формата на блокови субсидии. Общините, които все още са в първата фаза на децентрализацията, получават блокови субсидии за финансиране на поддръжката на инфраструктурата, докато заплатите на служителите в училищата все още се разпределят централизирано. Общините, които са във втората фаза на децентрализацията, получават блокови субсидии както за инфраструктурата, така и за заплатите на служителите в училищата. Общинските съвети носят пълна отговорност за вътрешното разпределение на финансовите ресурси от блоковите субсидии между училищата, които попадат под тяхна отговорност. Управлението на всички училища за ученици със специални потребности е под пряката отговорност на Министерството на образованието и науката.

Обучението в македонските училища се провежда на четири езика. Освен на македонския език като официален език в страната, учениците имат възможност да избират да учат на албански, турски или сръбски език. В някои училища учениците имат възможност да избират и незадължителни (избираеми) предмети за изучаване на културата и езика на аромъните или ромите.

Учебните програми за предметите в основното и средното общо образование и за общите предмети в професионалното образование се изготвят от Бюрото за развитие на образованието, а за професионалните предмети - от Центъра за професионално образование и обучение. Осигуряването на качеството в образователните институции се осъществява под надзора на Държавния инспекторат по образованието.

В страната има 21 висши учебни заведения, от които седем са държавни университети. През последните години броят на студентите (редовна и задочна форма на обучение), които се обучават в македонските университети, непрекъснато се увеличава.

Специален приоритет на Република Северна Македония е образованието за възрастни - дейност, която е регламентирана със Закона за образованието за възрастни и Закона за професионалното образование. Системата за образование на възрастни се насърчава от Центъра за образование на възрастни - институция, създадена от правителството, за да допринесе чрез образованието на възрастни за постигането на социално-икономическите нужди на Македония, да отговори на потребностите на пазара на труда и да подпомогне хората в личностното им развитие.

Република Македония участва в програмата „Еразъм+“ като страна по програмата. Страната завърши преpraщането на Националната квалификационна рамка към Европейската квалификационна рамка - процес, който беше осъществен от Министерството на образованието и науката с подкрепата на Фондация за образование и обучение.

Етапи на образователната система

Образованието е задължително на възраст от 6 до 19 години за общо средно образование или от 6 до 17, 18 или 19 години за професионално образование и обучение в зависимост от избрания курс на ПОО.

Образователната система в Република Северна Македония се състои от три подсистеми:

- Начално образование (Международна стандартна класификация на образованието 1 и 2): с продължителност девет години, безплатно и задължително за всички деца на възраст от 6 до 15 години, без оглед на пол, религия и националност. Дейностите в началното образование се определят и регулират от Закона за началното образование и от Концепцията за деветгодишно начално образование. Мисията на тази подсистема е да възпитава, обучава и ръководи. В първите три класа оценяването на учениците е описателно, а в останалите класове - цифрово (оценки от 1 до 5). Частните училища за начално образование не са признати в македонската образователна система. Въпреки това съществуват частни начални училища, чиито ученици са предимно с чуждестранно гражданство.
- Средно образование (Международна стандартна класификация на образованието 3): общо средно образование (гимназия) с продължителност четири години и професионално образование (професионални училища) с продължителност две (професионално образование с продължителност две години), три (професионално образование за професии) или четири години (професионално техническо образование). Средното образование е задължително и обхваща всички деца във възрастовата група от 15 до 19 години за общото средно образование и за възрастовата група от 15 до 17, 18 или 19 години за професионалното образование и обучение в зависимост от избраното направление. Дейностите и отговорностите на средното образование са определени и регламентирани със Закона за средното образование и Закона за професионалното образование и обучение. Средното образование е безплатно в държавните средни училища. Учениците имат и законовата възможност да се запишат в частните средни училища, които са официално признати от македонската образователна система; в страната има 16 частни средни училища. В няколко училища в страната има двуезични класове, в които преподаването на неезикови предмети се извършва на чужд език (френски или английски).
- Висше образование (Международна стандартна класификация на образованието 5, 6 и 7): осъществява бакалавърско, магистърско и докторско обучение във висши учебни заведения и институти, които са автономни и независими. В Република Северна Македония има седем държавни университета и 14 частни университета. Дейността им се определя и регулира от Закона за висшето образование. В съответствие с националната политика за осигуряване на равен достъп до висше образование, социално сближаване и учене през целия живот държавата въведе проекта 35/45, който насърчава записването на студенти от възрастовата група 35-45 години.

Образователната система включва и деца със специални потребности, които са записани в училища за специално образование или в рамките на редовния учебен

процес в зависимост от предпочитанията на учениците и техните родители. За тези училища има отделна учебна програма.

Обща информация за образователната система в община Кочани:

В община Кочани има шест основни училища, едно от които е музикално училище, и две средни училища.

Ситуацията в началните училища през учебната 2023/24 година е представена в таблицата по-долу:

Основно училище	Брой ученици	Брой класове	Среден брой ученици в клас
ОУ „Кръсте П. Мисирков“	197	19	10
ОУ „Св. Кирил и Методий“	954	48	20
ОУ „Раде Кратовче“	425	28	15
ОУ „Малина Попиванова“	482	29	17
ОУ „Никола Карев“	500	37	13
Музикално училище „Ристо Юруков“ Кочани	164	20	8
ОБЩО	2722	181	15

Що се отнася до средните училища в община Кочани, ситуацията през учебната 2023/24 година е следната:

Средно училище	Брой ученици	Брой класове	Среден брой ученици в клас
СУ „Люпчо Сантов“	503	31	16
СУ „Гошо Викентиев“	559	34	16
ОБЩО	1062	65	16

От 5 август 2019 г. (Държавен вестник 161 на Република Северна Македония) има промени в националния закон за образованието, които акцентират върху приобщаването на децата със специални потребности и системната работа с надарените и талантиливи деца.

3. Идентифицирани добри практики

- **Проект „СИМФОНИЯ НА РАЗНООБРАЗИЕТО: Силата на музиката в прегръдката на мигрантите“.** Проектът обединява партньори от Чешката република, Германия, Италия, Северна Македония, Португалия и Турция. Продължителността на проекта е от 01.09.2022 г. до 30.11.2023 г. С участието на обединени участници, партньорски организации и участващи общности за устойчив растеж и осигуряване на справедливост, просперитет и социално включване в Европа и извън нея чрез музикални изпълнения. Партньорството по проекта използва солидарната сила на музикалните ценности за предоставяне на възможности на младежките работници за социално приобщаване на мигрантите чрез организиране на концерти и дейности по Неформално образование за насърчаване на социалното приобщаване, межкултурния диалог за по-приобщаващи общества с оглед на Европейската цел за младежта. В участващите страни бяха проведени местни семинари, основани на Неформално образование и музикални компетенции. Местните семинари обхванаха 25 млади хора с мигрантски и малцинствен произход, както и заинтересовани лица. В участващите страни се състояха 4 хорови представления. Всяко хорово изпълнение събра 100 души граждани, родители, млади мигранти, местни власти, музикални експерти, младежки работници, обучители и партньорски организации, за да се създаде межкултурен диалог за солидарност. Проектът сформира хорове и доведе до 6 концерта и 6 видеоклипа. 24 обучители, 30 местни заинтересовани страни, 150 младежи с мигрантски произход, 600 участници в събитията ще се включат в дейностите по проекта от всяка държава. Конкретният резултат от проекта насърчава толерантността и приобщаващите общества в ЕС. Преки участници бяха младежки работници, музикални практики, млади музиканти и мигранти, които искат да разширят компетенциите си в областта на музиката за социална промяна.
- **Проектът „СТОП-РАСИЗЪМ: ПЪТУВАНЕ КЪМ МЕЖДУКУЛТУРНО РАЗБИРАТЕЛСТВО“** беше завършен от партньорите от България, Кипър, Дания, Гърция и Португалия. Основната цел на проекта СТОП-РАСИЗЪМ за младежи е да насърчи толерантността, зачитането на многообразието и липсата на дискриминация сред младите хора. Проектът се стреми да повиши осведомеността на младите хора за опасностите от расизма и предразсъдъците и да ги насърчи да се противопоставят на дискриминацията и омразата. Проектът ще работи и в подкрепа на млади хора от малцинствени групи, които са били/са станали жертви на расизъм. Крайната дата на проекта е 31.05.2025 г. Проектът ще продължи две години и ще включва няколко различни дейности, включително семинари, групова работа и кампании за повишаване на осведомеността. Освен това разработването на неформални техники и технологии за игри ще помогне на младите работници да напреднат професионално и ще окуражи личностното израстване на децата, особено на тези с по-малко шансове.
- **Проект „Интегрирано обучение за мир“** - Глобални доклади като „Глобалната стратегия за външната политика и политиката на сигурност на Европейския съюз“ ясно установяват връзките между образованието, конфликтите и мира.

Висшето образование не е изключено. Всъщност образованието играе задължителна роля в изграждането на мира; ако един млад човек (учащ се) е образован, той/тя не само разбира и притежава академични знания, но и придобива морални ценности, норми, етикет, подходящ кодекс на поведение, благоприличие и ефективни начини на общуване; образованието ще му/й даде възможност да открие средства за ефективно разрешаване на конфликтите, без да проявява агресия. Чрез ефективното образование за укрепване на мира младите хора стават по-умели в общуването, по-ангажирани граждани и се научават да мислят критично за връзките между местните и глобалните проблеми. Всички тези умения са жизненоважни за изграждането на мир в свят, изпълнен с конфликти. Чрез проекта ILP смесен консорциум от неправителствени организации (неформално образование) и университети (формално образование) се обединяват, за да обсъдят защо продължава да съществува пропаст между двата вида доставчици на обучение и какво може да се направи, за да се подпомогнат резултатите от обучението на младите хора, които търсят висококачествено преподаване и обучение в областта на изграждането на мира. ILP ще има за цел да подобри осигуряването на обучение, учене и подготовка в сектора на изграждането на мира, като обедини участниците от секторите на формалното и неформалното образование в общност от практики и създаде иновативни инструменти за младите хора и преподавателите. ILP ще даде възможност за създаване на набор от инструменти за млади хора и преподаватели, които да помогнат на преподавателите да възприемат методологиите, необходими за предоставяне на необходимите компетенции на младите хора да станат миротворци.

- **Проект „Креативност и изкуство срещу радикализацията в Европа“ (С. А. R. E. Youth)** - основан на общ проблем между двата бряга на Средиземно море: „Радикализация“. Партньорите решиха да създадат младежки обмен, който събра 32 младежи + 8 ръководители на групи и 3 фасилитатори от 8 различни държави: (1-Германия, 2-Италия, 3-Латвия, 4-Сплин, 5-България, 6-Турция, 7-Тунусия и 8-Грузия), които разгледаха темата за радикализацията чрез артистични средства като театър, кино, живопис, музика и др. Този младежки обмен е предназначен и посветен на младите хора, които се интересуват от превенцията на радикализацията, чрез артистичен подход, като им предлага възможност да обменят идеи и гледни точки, да работят заедно и да се изразяват чрез изкуството. В продължение на 7 работни дни участниците се сблъскаха с различни предизвикателства, срещаша нови хора с различен опит, споделяха и развиваха нови умения. В края на този учебен процес тези новопридобити умения бяха основен градивен елемент за създаване на възможности и проучване на нови възможности по пътя към дома. Проектът насърчи работата на всички, които участват в проекти и дейности за противодействие на радикализацията, борба с расизма, ксенофобията и дискриминацията и се опитват да изградят общество, основано на мултикултурна интеграция и свобода, равенство и братство. Въздействието може да се наблюдава на различни нива. Първото се формира от тези 40 младежи, които влязоха в пряк контакт с новите концепции и неформални методи и провериха приложимостта им. Възможността да развият тези умения е тяхна, те могат да четат повече и да общуват с други хора и фасилитатори, използващи тези методи, и дори могат да развият своите методи, да подобрят вече усвоените и да станат фасилитатори, обучаващи по проекти по „Еразъм+“. Участниците ще подобрят своите умения и

социални мрежи и ще повишат нивото си на представяне, активно участие или потенциал за младежки действия. Проектът също така ще повиши статута на участниците и ще ги ангажира в изграждането на гражданското общество, в което живеят.

4. Предизвикателства и възможности в училищното образование в трите участващи региона

4.1. Предизвикателства в началното училищно образование

В тази глава са описани предизвикателствата и възможностите в областта на училищното образование в трите целеви региона - Кочани, Лариса и Пазарджик.

Идентифицираните предизвикателства са:

- Осигуряване на подходяща подкрепа от страна на всички ключови партньори, включени в стратегията
- Ограничени финансови ресурси, човешки ресурси и време
- Адаптиране към дистанционното обучение
- Началното образование има твърде много теоретични и книжни учебни програми, тесногръди и непрактични. То създава социални несгоди и не удовлетворява житейските потребности.
- Липса на обучение по житейски умения
- Лекции от бивша катедра
- Липса на познания на преподавателите при преподаването на теми, свързани с радикализацията и расизма, както и на добри практики в областта на осведомеността и подчертаването на значението на мира
- Образованието е свързано предимно с фронтални лекции, докато липсват експериментални знания.
- В училищните програми липсват уроци, посветени на теми, свързани със съвременните технологии, и обучение, основано на подхода „учене чрез прилагане“.
- Липса на подходящо образовани учители, които да предадат знанията си на учениците по гореспоменатите теми
- Необходимо е да се повиши капацитетът на училищните учители на теми като: програми и финансиране от ЕС, потенциални възможности за професионално сътрудничество с други подобни институции и училища на ниво ЕС и създаване на мрежа от учители за обмен на професионални идеи и опит
- В резултат на глобализацията и миграцията населението в селските райони започва да намалява и това води до намаляване на броя на студентите и учениците, записани в училищата.

4.2. Възможности за обучение в началното училище

Традиционната структура на началното образование като паралелен мост между предучилищното образование, от една страна, и средното образование, се променя. Работната сила през това хилядолетие е по-малко ангажирана в индустриалното производство и изолираните професии и все повече е ангажирана в работата, свързана със знанието, услугите, комуникациите и иновациите. Ето защо икономиките и обществата търсят начини образователните им системи да бъдат по-концентрирани върху изграждането на мета-познавателен и творчески капитал, които са необходими ресурси както за отделните хора, така и за нациите, за да успеят в конкурентен свят, основан на знанието и иновациите, и щадящ околната среда.

Необходимостта от преустройство на образователните системи, включително на началното образование, произтича от разбирането, че променящите се икономически, социални и екологични условия са създали необходимост от хора, които са гъвкави, способни да се приспособяват към променящите се ситуации, да учат ефективно и творчески и да създават продуктивни идеи. Социалният и творческият капитал се превръщат във все по-важни и търсени характеристики на успешните нации, точно както основните знания и общите ръчни умения са били двигатели на индустриалните държави.

Добър пример за променящото се изискване за умения е изследването, проведено от Levy и Murnane (2004 г.). В това проучване те разделят задачите, изпълнявани от работниците, на пет категории (също в Световната банка, 2005 г.):

Експертно мислене: решаване на проблеми, за които няма решения, основани на правила;

Комплексно общуване: взаимодействие с други хора за получаване на информация, за нейното обясняване или за убеждаване на другите в нейното значение за действие;

Рутинни познавателни задачи: мисловни задачи, които са добре описани с логически правила;

Рутинни физически задачи: физически задачи, които могат да бъдат добре описани с помощта на правила;

Нерутинни физически задачи: физически задачи, които не могат да бъдат добре описани като следващи набор от правила от типа „ако - направи - направи“ и които е трудно да бъдат компютъризирани.

План на действие

В плана за действие всички основни цели са определени според предварително показаните примери, където по идентичен начин са представени в съответствие с постигането на определена цел - изпълнител на дейността, срок за изпълнение, очаквани резултати, други участници, т.е. човешки ресурси, както и предпоставки за изпълнение на предвидените дейности.

Дейност 1:

Описание на дейността:	<p><i>Поредица от семинари на тема „Младежта се бори с радикализацията“</i></p> <p>През последните няколко години Европа и европейските общества са изправени пред многобройни и сложни предизвикателства в областта на сигурността, предизвикани от различни вътрешни и външни фактори. Наред с миграционните потоци заплахата от радикализъм и тероризъм става все по-осезаема. Освен това в Европа все повече млади хора се включват в екстремистки движения в търсене на идентичност и на своето място в обществото. Някои от нападенията са извършени от млади хора, израснали в Европа и посещавали европейски училища. Дълбоките чувства на несправедливост и неудовлетвореност, като например липсата на принадлежност и чувството за социално изключване, са сред основните причини, които допринасят за уязвимостта на младите хора и увеличават готовността им да се присъединят към екстремистки групи, които им предлагат привидно социална цел. Освен това с бежанската криза от последните няколко години броят на екстремистките десни групи и националистическите партии в Европа се увеличи, което доведе до създаване на условия за нестабилност на европейските ценности - правата на човека, многообразието, толерантността и солидарността. В този контекст опасността от радикализъм сред младите хора нараства неимоверно, а</p>
------------------------	---

	<p>тази тема не е достатъчно обхваната в публичното пространство.</p> <p>Екипът ни вярва в потенциала на неформалното образование и програмата „Еразъм +“, по-специално чрез инвестиране в образованието за правата на човека, информиране и овластяване на младите хора и популяризиране на европейските ценности с цел намаляване на риска от радикализация на младите хора.</p> <p>Участниците в тази дейност ще обсъдят теми като стереотипи, предразсъдъци, ксенофобия, расизъм, дискриминация и как те могат да доведат до социално изключване на младите хора и по този начин да увеличат риска от радикализация, ролята на социалните медии и езика на омразата за подхранване на екстремистко поведение. Тези дискусии ще бъдат организирани в няколко последователни семинара, всеки от които ще бъде посветен на конкретна тема.</p>
Човешки ресурси и Изпълнител на дейността:	<ul style="list-style-type: none"> - Представители на други училища, които не са включени в проекта - НПО, публични органи и компании, които желаят да прилагат или да си сътрудничат с тези теми.
Очаквани резултати:	<p>Подобряване на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Повишаване на осведомеността по темата за екстремизма и радикализацията на младите хора, както и на осведомеността за основните причини и фактори, водещи до тях; - Разпространяване на ролята на социалните медии като канал за разпространение на реч на омразата и екстремистки идеологии и повишаване на медийната култура сред младите хора; - Насърчаване на младежката активност и повишаване на осведомеността за ролята на младежите в превенцията на радикализацията; - Популяризиране на европейските ценности - демокрация, зачитане на правата на човека, многообразие, межкултурен диалог.
Срок на изпълнение:	2025 – 2026
Бюджет:	EUR 10,000
Финансови източници:	Собствени ресурси на партньорите. Други потенциални програми на ЕС от настоящия програмен период 2021-2027 г.

Дейност 2:

Описание на дейността:	<p><i>Дейности за обмен на опит и знания</i></p> <p>През последните години в Европа, в контекста на бежанската криза, се наблюдава голямо увеличение на</p>
------------------------	---

	<p>екстремистките десни движения и партии, политическия популизъм, насилието, засилената употреба на език на омразата и повишените нива на престъпления от омраза, медийната и политическата пропаганда, фалшивите новини, увеличените случаи на дискриминация. Всичко това пряко засяга европейските ценности и бъдещето на Европа. Младите хора са твърде уязвими в тази среда и лесно се манипулират от политически формации и всякакви други екстремистки групи, насърчаващи насилието, омразата и нетолерантността. В този климат на липса на солидарност и нетърпимост към бежанците и мигрантите шансовете за успешна интеграция на бежанците намаляват, което представлява заплаха за сигурността в ЕС.</p> <p>Младите хора, с които работят нашите организации, често имат слаба медийна компетентност и умения, лесно се подвеждат от пропагандата, липсва им критично мислене и не са наясно с последиците от използването на езика на омразата.</p> <p>Целта на тази дейност е да се обменят опит и знания по тези теми. Участниците ще бъдат предимно ученици и техните учители от трите участващи държави. По време на дейностите за обмен младите хора ще имат възможност да обсъдят ключови понятия като свобода, справедливост, равенство, човешко достойнство, недискриминация, демокрация, толерантност, европейски ценности, права, отговорности, медии и фалшиви новини, враждебна реч, престъпления от омраза, екстремизъм, насилие, мир и солидарност.</p> <p>Освен това проектът е необходим и по друга много важна причина - понякога, когато младите хора са водени от желанието да се борят с омразата, те всъщност отговарят с омраза и така кръгът се затваря. Това е причината, поради която смятаме, че младите хора трябва да научат по-скоро мирни начини да се противопоставят на омразата, отколкото да създават нови такива.</p>
Човешки ресурси и Изпълнител на дейността:	<ul style="list-style-type: none"> - Учители и ученици, желаещи да участват в дейностите по обмен. - Неправителствени организации и представители на публични органи, които имат опит по горепосочените теми и биха могли да бъдат преподаватели.
Очаквани резултати:	<p>Настоящата дейност ще доведе до следните резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тя ще помогне на младите хора да разберат проблема с езика на омразата и престъпленията от омраза, като осъзнаят възможните последици за обществото и Европа като цяло; - Насърчаване на положителни нагласи, приемане и разбиране на бежанците и мигрантите - Информиране на участниците за начините за

	<p>борба с езика на омразата по мирен начин и предоставяне на начини и канали за докладване на проява на омраза онлайн;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Насърчаване на медийната компетентност, аналитичното и критичното мислене; - Запознаване с движението на Европейския Съвет за недопускане на омраза в речта. - Представяне на изкуството и по-специално на графитите и разказването на истории като ефективни и мирни начини за борба с езика на омразата - Да стимулира активната позиция и ангажираност на младите хора, като ги насърчава да работят активно в областта на защита на правата на човека - Насърчаване на толерантността, взаимното разбирателство и диалога между младите хора от различни националности.
Срок на изпълнение:	2025-2028
Бюджет:	EUR 25,000
Финансови източници:	Собствени ресурси на партньорите. Други потенциални програми на ЕС от настоящия програмен период 2021-2027 г.

Дейност 3:

Описание на дейността:	<p><i>МладежкоКритичноМислене</i></p> <p>Тази дейност има за цел да развие компетентности, свързани с критичното мислене, анализа на информация и гражданския диалог сред младите хора във връзка с негативни тенденции като речта на омразата, тормоза и насърчаването на негативизма, омразата и нетолерантността. Младежките сдружения от Пазарджик се свързаха с партньорските организации и създадоха структурата на проектната идея, като експертите работиха с тях и надградиха базата за анализ, както и обобщиха нуждите на целевите групи.</p> <p>Негативната тенденция показва, че близо 40 % от младите хора на възраст между 13 и 17 години са били жертви на онлайн насилие, а при 30 % това е повтарящо се действие. В същото време само 1 от 10 деца би споделило с родител или роднина, че е жертва на насилие, което води до чувство на самота и отключване на депресия, а близо 70% от младежите са се самонаранявали или са правили опити за самоубийство в миналото.</p> <p>Основната цел на проекта е да се подобрят уменията за критично мислене, анализ на информация и граждански диалог във връзка с езика на омразата в областта на младежта и спорта. Дейностите по проекта ще се</p>
------------------------	--

	фокусират върху негативните тенденции, свързани с проявите на агресия, както и върху преките и косвените последици от това върху младежката среда (в спорта и извън него). Основният инструмент за постигане на целта на проекта ще бъде межкултурният диалог между младежките групи от участващите държави.
Човешки ресурси и Изпълнител на дейността:	<ul style="list-style-type: none"> - Младежки центрове, които желаят да участват - Учители и ученици, които се интересуват от темите - Неправителствени организации и публични администрации с опит по темите, които могат да участват като обучаващи / лектори.
Очаквани резултати:	<p>Очакваните резултати са:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развиване на умения за критично мислене сред младите хора с цел намаляване на отрицателното въздействие на езика на омразата и агресията в спорта и младежта. - Повишаване на капацитета на няколко младежки организации с различен профил за развиване на ключови умения като критично мислене, анализ на информация и гражданска позиция от различни европейски държави. - Засилване на младежкото овластяване и поставяне на активните младежи във фокуса на промяната. - Повишаване на осведомеността за проблема, за риска от радикализация и етническа нетърпимост, фундаментализъм и др., както и за необходимостта от насърчаване на критичното мислене сред младите хора. - Подобряване на националния контекст чрез насърчаване на уменията за анализ на информация, структурен диалог и критично мислене сред младите хора.
Срок на изпълнение:	2025 – 2028
Бюджет:	EUR 30,000
Финансови източници:	Собствени ресурси на партньорите. Други потенциални програми на ЕС от настоящия програмен период 2021-2027 г.

Дейност 4:

Описание на дейността:	<p>Дейност In4Migration</p> <p>Наред с бежанската вълна в Европа, зачестилите терористични атаки и медийната пропаганда създават страхове у европейците от новодошлите и водят до нетолерантност, отхвърляне и дори омраза и насилие към</p>
------------------------	---

	<p>бежанците. Многобройни доклади на агенции и институции за защита на правата на човека, по-специално тези, които се занимават с правата и положението на бежанците, показват тревожно нарастване на отхвърлянето на бежанците от голяма част от европейците. Нещо повече, движението за недопускане на реч на омразата през последните няколко години предупреждава за увеличаване на речта на омразата срещу бежанците в интернет, която често пъти прераства в насилие. Неуспехът да се противодейства на този проблем неминуемо ще доведе до увеличаване на напрежението между различните социални, културни и етнически групи и съответно до нарастване на риска от радикализация сред младите хора.</p> <p>В разгара на тази криза и сблъсъци се ражда идеята за In4Migration. Младежи от няколко европейски държави споделяха обща ситуация - в техните страни имаше широко разпространен страх и омраза към бежанците, които дори ескалираха в насилие. Фокусирането върху насърчаването на положително отношение към мигрантите и бежанците и същевременно намаляването на омразата към тях е сред очакваните постижения на проекта. Освен това, ако не се инвестира в обучение по правата на човека и изграждане на толерантност, се увеличават рисковете от радикализиране на младите хора в Европа.</p>
Човешки ресурси и Изпълнител на дейността:	<ul style="list-style-type: none"> - Учители и ученици, желаещи да участват в дейностите по проекта. - Неправителствени организации и представители на публични органи, които имат опит по горепосочените теми и биха могли да бъдат лектори.
Очаквани резултати:	<p>Дейността ще доведе до:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Повишаване на осведомеността за миграционните процеси и изтъкване на ползите от тях за Европа; - Насърчаване на положителното отношение и разбирателство от страна на младите хора към бежанците и мигрантите; - Повишаване на осведомеността за езика на омразата като сериозен проблем и нарушение на правата на човека, както и за сериозните последици и престъпления, които могат да бъдат причинени от него; - Осигуряване на канали за докладване и справяне с езика на омразата, информиране и насърчаване на младите хора да се борят ефективно с проявите на омраза към бежанците по ненасилствен начин; - Насърчаване на толерантността, взаимното

	разбирателство, солидарността и междукултурния диалог.
Срок на изпълнение:	2025 – 2030
Бюджет:	EUR 30,000
Финансови източници:	Собствени ресурси на партньорите. Други потенциални програми на ЕС от настоящия програмен период 2021-2027 г.

Дейност 5:

Описание на дейността:	<p>Дейности за разпространение на информация и повишаване на осведомеността</p> <p>Разпространяване на продуктите и резултатите от проекта в други образователни институции след приключване на проекта. Учители и ученици, участвали в проекта „Музикалният влак на Балканите за мир“, могат да посетят други училища, които не са участвали в проекта, и да им представят дейностите по проекта.</p> <p>Освен това може да се проведе и следната кампания за повишаване на осведомеността:</p> <ul style="list-style-type: none"> - В рамките на установените публични събития, които мобилизират учениците (от предучилищното образование, началните и средните училища) в трите участващи региона, - Изготвяне на материали за разпространение и разработване на подходящи местни дейности; - Включване на теми като радикализация, ксенофобия и език на омразата в училищните класове чрез дейности от типа „учене чрез прилагане“; - Пренасяне на опита от проекта в класните стаи (прилагане на модела на проекта в други училища от участващите държави).
Човешки ресурси и Изпълнител на дейността:	<ul style="list-style-type: none"> - Училища от трите пилотни места (ученици и учители); - Публични администрации като създатели на политики и основни заинтересовани страни; - НПО като експерти по темите на проекта.
Очаквани резултати:	Raised awareness and improved habits on topics like radicalization, xenophobia, and hat speech, etc.
Срок на изпълнение:	2026-2030
Бюджет:	EUR 20,000
Финансови източници:	Местни ресурси: публични и частни източници; други потенциални програми на ЕС от настоящия програмен период 2021-2027 г.

Дейност 6:

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техните автори и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Центъра за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито ЦРЧР.25

Описание на дейността:	<p>Използване на холограми в началното образование</p> <p>Всички сме наясно, че технологиите се променят и усъвършенстват почти ежедневно.</p> <p>Много тийнейджъри прекарват много време в интерактивни игри на компютъра и други високотехнологични устройства. Спокойно можем да кажем, че те са много по-напред с технологичните познания от учителите и училищата в трите целеви региона.</p> <p>Идеята на този проект е да се създадат образователни материали за ученици на възраст 13-14 години с помощта на холограми.</p> <p>STEM предметите ще бъдат в областта на интересите.</p> <p>Училищата имат реална нужда от обучения и повишаване на квалификацията на персонала в областта на информационните технологии, както и от създаване на съвременни, иновативни подходи за преподаване.</p>
Човешки ресурси и Изпълнител на дейността:	<ul style="list-style-type: none"> - Училища от трите държави (ученици и учители); - Неправителствени организации в качеството им на ИТ експерти.
Очаквани резултати:	<ul style="list-style-type: none"> - Повишен интерес и по-високи оценки по предметите на STEM. - Създаване на нови, иновативни, цифрови образователни материали с помощта на холограми. <p>Учителите от училищата получават по-високи познания в използването на ИТ.</p>
Срок на изпълнение:	2026-2030
Бюджет:	EUR 50,000
Финансови източници:	Програми на ЕС от настоящия програмен период 2021 – 2027

Дейност 7

Описание на дейността:	<p>Приложение на ИТ инструменти в музикалното образование</p> <p>„Приложение на ИТ инструменти в музикалното образование“ има за цел да революционизира традиционното музикално образование чрез интегриране на иновативни инструменти в областта на информационните технологии (ИТ). Този проект ще се разгърне чрез поредица от внимателно планирани дейности, предназначени да използват потенциала на цифровите постижения в сферата на музикалното образование.</p> <p>Проектът „Прилагане на ИТ инструменти в музикалното образование“ по програма „Еразъм+“ се стреми да предефинира музикалното образование, като използва силата на технологиите и в крайна сметка създаде по-ангажиращо, съвместно и глобално свързано учебно преживяване както за учениците, така и за</p>
------------------------	--

	преподавателите.
	Оценка на потребностите и проучване:
	<ul style="list-style-type: none"> • Проведете проучвания и интервюта, за да разберете настоящото състояние на музикалното образование и вече използваните ИТ инструменти. • Проучете най-добрите практики за интегриране на технологиите в музикалното образование в световен мащаб.
	Разработване на учебна програма:
	<ul style="list-style-type: none"> • Сътрудничество с музикални педагози, ИТ експерти и дизайнери на учебни програми за разработване на учебна програма, която безпроблемно интегрира ИТ инструменти. • - Определете ключови учебни цели и етапи за включване на технологиите в различни аспекти на музикалното образование.
	Семинари за обучение:
	<ul style="list-style-type: none"> • Организирайте семинари за обучение на учители по музика, за да ги запознаете с най-новите ИТ инструменти, свързани с музикалното образование. • - Обхващайте теми като софтуер за композиране на музика, виртуални инструменти, интерактивни платформи за обучение и инструменти за музикално продуциране.
	Пилотно изпълнение:
	<ul style="list-style-type: none"> • Изберете група училища или музикални институции, които да пилотират новоразработената учебна програма. • - Наблюдавайте прилагането на ИТ инструментите в реални условия в класната стая и събирайте обратна информация от учителите и учениците.
	Транснационално сътрудничество:
	<ul style="list-style-type: none"> • Улесняване на съвместните дейности между участващите институции от различни държави чрез онлайн платформи. • - Насърчаване на културен обмен и съвместни музикални проекти, като се стимулира глобалната перспектива в музикалното образование.
	Онлайн ресурси и разработване на платформи:
	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на онлайн платформа, която да служи като хранилище на ресурси, планове за уроци и инструменти за сътрудничество за преподавателите по музика. • - Разработване на уроци и ръководства за

	учениците за достъп и използване на ИТ инструменти за тяхното музикално развитие.
Човешки ресурси и Изпълнител на дейността:	<ul style="list-style-type: none"> - Училища от трите държави (ученици и учители); - НПО като ИТ експерти.
Очаквани резултати:	<p>Очаквани резултати:</p> <p>Усъвършенствани методи на преподаване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Музикалните педагози ще придобият нови умения и методи на преподаване, като подобрят способността си да ангажират учениците чрез интегриране на ИТ инструменти. <p>Подобрена ангажираност на учениците:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците ще изпитат по-динамична и интерактивна учебна среда, което ще доведе до по-голям ентузиазъм и мотивация за музикално образование. <p>Глобална Перспектива:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проектът ще насърчи чувството за глобално сътрудничество и културен обмен, разширявайки перспективите на учениците за музиката и нейните разнообразни форми отвъд границите. <p>Иновации в музикалната композиция:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учениците ще демонстрират повишена компетентност в областта на музикалната композиция и продукция чрез използване на най-съвременни технологии. <p>Споделяне на ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Онлайн платформата ще служи като ценен център за ресурси, насърчавайки непрекъснатото професионално развитие на музикалните педагози и улеснявайки обмена на идеи и ресурси. <p>Измерими резултати от обучението:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проектът ще установи измерими резултати от обучението, което ще позволи да се оцени въздействието на ИТ инструментите върху музикалните умения и знания на учениците.
Срок на изпълнение:	2026-2030
Бюджет:	EUR 120,000
Финансови източници:	Програми на ЕС от настоящия програмен период 2021 - 2027

Дейност 8

Описание на дейността:	Музиката като антистрес терапия след КОВИД
------------------------	--

„Музиката като антистрес терапия след COVID“ има за цел не само да подобри благосъстоянието на учениците, но и да създаде устойчива рамка за транснационална интеграция чрез музика. Учителите, в началните музикални училища, играят решаваща роля като агенти на промяната, прилагайки антистрес интервенции, базирани на музиката, и впоследствие споделяйки своя опит чрез лекции за по-широк кръг от населението и създавайки музикален набор за транснационална интеграция.

Семинари за обучение на учители и интегриране на учебната програма: Учителите от началните музикални училища участват в специализирани обучителни семинари, за да развият опит в прилагането на антистрес интервенции, базирани на музика. Обучението се фокусира както върху практическите техники, така и върху теоретичните основи на използването на музиката за постигане на благосъстояние. Учителите си сътрудничат, за да интегрират тези интервенции в учебната си програма по музика, като осигуряват адаптивност в различни културни контексти.

Изпълнение и оценка на пилотната програма: Учителите прилагат в класните си стаи музикалните антистрес интервенции, като събират данни за ефективността на тези дейности. Оценката включва както количествени, така и качествени мерки, които отразяват въздействието върху благосъстоянието на учениците. Учителите си партнират при усъвършенстването на интервенциите въз основа на обратната връзка, получена по време на пилотната фаза.

Създаване на ресурсни материали и музикален комплект: Участващите учители си съдействат за създаването на цялостни ресурсни материали, включително планове на уроци, ръководства за обучение и избран музикален набор, предназначен за транснационална интеграция. Музикалният комплект включва различни жанрове, стилове и културни елементи, за да създаде общ музикален език, който надхвърля границите.

Семинари за транснационален обмен Учителите участват в семинари за транснационален обмен, на които споделят своя опит и познания с преподаватели от различни страни. Тези сесии стимулират културния обмен, насърчават разбирането на различните образователни контексти и предоставят платформа за обсъждане на предизвикателствата и възможностите за прилагане на антистрес интервенции, базирани на музика.

Лекции за по-широк кръг от населението: Преподавателите, които разполагат с опита си и

	<p>усвършенстваните интервенции, провеждат лекции за по-широк кръг от населението. Тези лекции са насочени към преподаватели, родители, специалисти по психично здраве и лидери на общността, като подчертават ролята на музиката за облекчаване на стреса и благополучието след COVID. Лекциите също така подчертават значението на културната чувствителност при прилагането на тези интервенции.</p> <p>Онлайн платформи и уебинари: Учителите използват онлайн платформи, за да достигнат до глобална аудитория. Организираните уебинари, за да се предостави задълбочен поглед върху проекта, да се споделят успешни истории и да се ангажира по-широка общност, която се интересува от включването на музикални стратегии за облекчаване на стреса.</p> <p>Създаване на онлайн учебни ресурси: Учителите си сътрудничат при създаването на онлайн учебни ресурси, включително видео демонстрации, виртуални семинари и материали за изтегляне. Тези ресурси се предоставят на преподаватели от цял свят, като се гарантира, че въздействието на проекта се разпростира отвъд преките участници.</p>
Human resources and Performer of the activity	<ul style="list-style-type: none"> - Училища от трите държави (ученици и учители); - НПО като ИТ експерти, психолози
Expected results	<p>Глобална осведоменост и разбиране: Лекциите и дейностите за транснационален обмен допринасят за по-широкото осъзнаване на терапевтичния потенциал на музиката за справяне със стреса след COVID. Педагози и професионалисти от цял свят придобиват представа за ефективни стратегии за интегриране на музиката в собствения си контекст.</p> <p>Културна интеграция чрез музика: Музикалният комплект, създаден от учителите, се превръща в инструмент за културна интеграция, който насърчава трансграничните връзки и споделяния опит. Музиката служи като универсален език, насърчаващ разбирателството и единството в различните общности.</p> <p>По-широко прилагане на музикални интервенции: Лекциите и ресурсите на проекта вдъхновяват преподавателите в световен мащаб да включат в практиката си музикално-базирани антистрес интервенции. Това широко разпространение води до положително въздействие върху психичното здраве и благосъстоянието на учениците и общностите по света.</p> <p>Възможности за професионално развитие: Учителите, участващи в проекта, повишават професионалното си развитие, като споделят своите знания и опит с по-широка аудитория. Този обмен на знания допринася за</p>

	<p>създаването на мрежа от педагози, ангажирани с използването на музиката като терапевтично средство.</p> <p>Устойчиви транснационални партньорства: Проектът насърчава дългосрочни партньорства и сътрудничества между начални музикални училища и преподаватели в различни страни. Тези връзки създават устойчива рамка за продължаващи транснационални интеграционни инициативи, съсредоточени върху музиката.</p> <p>Повишаване на благосъстоянието на всички общности: Широкото разпространение на музикално-базираните интервенции допринася за подобряване на благосъстоянието не само в образователните институции, но и в по-широката общност. Семействата, специалистите по психично здраве и лидерите на общността се възползват от споделените знания и ресурси.</p> <p>Чувствителност към културата и приобщаване в образованието: Проектът насърчава чувствителността към културата при прилагането на интервенции, основани на музиката, като спомага за приобщаваща образователна среда. Учителите и общностите се научават да ценят и празнуват разнообразните културни прояви чрез музиката.</p> <p>Наследство на музикалното благополучие: Проектът оставя трайно наследство, като утвърждава музиката като признат и ефективен инструмент за насърчаване на благосъстоянието. Подбраните музикални набори и онлайн ресурсите продължават да бъдат ценни активи за преподавателите и общностите, които търсят устойчиви подходи за облекчаване на стреса след КОВИД.</p>
Срок на изпълнение:	2026-2030
Бюджет:	EUR 120,000
Финансови източници:	Програми на ЕС от настоящия програмен период 2021 - 2027

Дейност 9

Описание на дейността	<p>Музиката и танцът като терапия за хора със специални потребности</p> <p>„Музиката и танцът като терапия за хора със специални потребности“ е съвместна инициатива между учители от началните музикални училища и треньори по танци. Целта на този проект е да се проучи терапевтичният потенциал на музиката и танца в подкрепа на благосъстоянието и развитието на деца/лица със специални потребности. Чрез комбинация от обучение, съвместни дейности и разработване на ресурси проектът се стреми да даде възможност на преподавателите и треньорите по танци да осигурят приобщаващ и</p>
-----------------------	---

	<p>обогатяващ опит за своите ученици.</p> <p>Оценка на потребностите и идентифициране на участниците: Проектът започва със задълбочена оценка на потребностите, за да се разберат специфичните предизвикателства и нужди на лицата със специални потребности. Учителите и специалистите по танци си сътрудничат, за да идентифицират участниците и да адаптират интервенциите към различните способности и изисквания.</p> <p>Съвместни семинари за обучение: Учителите от началните музикални училища и преподавателите по танци участват в съвместни семинари за обучение, водени от експерти в областта на образованието за деца със специални потребности, музикалната и танцовата терапия. Семинарите обхващат теми като приобщаващи преподавателски практики, приспособяване на учебната програма към специалните потребности и разбиране на терапевтичните ползи от музиката и танца.</p> <p>Съвместно разработване на учебни програми: Учителите и танцовите треньори си сътрудничат за разработване на учебна програма, която интегрира техники за музикална и танцова терапия. Тази учебна програма е разработена така, че да бъде адаптивна и приобщаваща, като се вземат предвид различните нужди и способности на участниците със специални потребности.</p> <p>Приобщаващи семинари и сесии: Учители и треньори по танци провеждат приобщаващи семинари и сесии в началните училища. Тези дейности са насочени към насърчаване на творчеството, себеизразяването и социалното взаимодействие чрез музика и танци. Използват се индивидуални подходи, за да се удовлетворят конкретните нужди на всеки участник.</p> <p>Сесии за крос-тренинг: За да се подобри сътрудничеството и взаимното разбиране, учителите посещават танцови сесии, водени от професионалисти, а танцовите дейци - музикални сесии, водени от учители. Този подход на крос-обучение спомага за цялостното разбиране на двете дисциплини и насърчава мултидисциплинарния подход към терапията.</p> <p>Разработване на ресурсни материали: Сътрудниците създават изчерпателен набор от ресурсни материали, включително планове на уроци, видеоматериали с инструкции и насоки за приобщаващи музикални и танцови дейности. Тези ресурси имат за цел да оказват подкрепа на преподавателите и професионалните танцьори след приключване на проекта.</p> <p>Съвместни представяния и демонстрации: Участниците със специални нужди, заедно с учители и</p>
--	---

	<p>професионални танцьори, си сътрудничат в съвместни изпълнения и изяви. Тези събития не само предоставят платформа за себеизразяване, но и помагат за преодоляване на социалните бариери, като демонстрират способностите и талантите на личностите със специални потребности.</p> <p>Сесии за документиране и размисъл: Редовното документиране на сесиите и сесиите за размисъл позволяват на участниците да оценят въздействието на музикалната и танцовата терапия върху лицата със специални потребности. Тези размисли дават информация за текущото адаптиране и подобряване на стратегиите за интервенция.</p>
<p>Човешки ресурси и изпълнител на дейността</p>	<p>- Училища от трите държави (ученици и учители) - НПО-та, танцови професионалисти</p>
<p>Очаквани резултати:</p>	<p>Усъвършенстване на уменията за приобщаващо преподаване: Учителите развиват по-добри умения в преподавателските практики за приобщаване, като адаптират подходите си към различните нужди на лицата със специални потребности. Професионалистите в областта на танците придобиват представа за това как танцът може да бъде адаптиран за различни способности.</p> <p>Подобрено терапевтично въздействие: Участниците със специални нужди изпитват подобро благосъстояние, засилено самоутвърждаване и повишено социално взаимоотношение чрез терапевтичните интервенции на музиката и танца. Мултидисциплинарният подход допринася за по-пълноценно терапевтично въздействие.</p> <p>Интегриране на приобщаващата учебна програма: Учебната програма, разработената от учители и професионалисти в сферата на танците, се превръща в модел за приобщаващо образование. Интеграцията на музикалната и танцовата терапия се превръща в устойчива и неразделна част от началното училищно образование за лица със специални потребности.</p> <p>Достъпност и разпространение на ресурсите: Разработените ресурсни материали стават достъпни за по-широка аудитория, от която се възползват преподаватели, танцови професионалисти и лица, полагащи грижи за хора със специални потребности. Семинарите и обученията, базирани на тези ресурси, допринасят за по-широкото им разпространение.</p> <p>Разбиране и приемане от страна на общността: Съвместните изяви и демонстрации допринасят за по-доброто разбиране и приемане на хората със специални</p>

	<p>потребности в училището и местната общност. Това води до по-приобщаваща и подкрепяща среда за хората със специални потребности.</p> <p>Професионално сътрудничество и въздействие на кръстосаното обучение: Сесиите за кръстосано обучение подпомагат постоянното сътрудничество между учителите и професионалистите в областта на танците. Този подход на сътрудничество продължава да оказва влияние върху двете направления, което води до развитието на по-приобщаващи и разнообразни терапевтични практики.</p> <p>Повишаване на самооценката на участниците: Участниците със специални нужди развиват по-голяма самостоятелност, увереност и чувство за удовлетворение чрез участието си в съвместни представления и изложби. Това положително въздействие надхвърля продължителността на проекта.</p> <p>Дългосрочни устойчиви практики: Проектът създава основа за дългосрочно интегриране на музикалната и танцовата терапия в началните училища за лица със специални потребности. Учителите и специалистите по танци продължават да усъвършенстват и адаптират своите подходи въз основа на непрекъснат размисъл и обратна връзка.</p>
Срок на изпълнение:	2026-2030
Бюджет:	EUR 120,000
Финансови източници:	Програми на ЕС от настоящия програмен период 2021-2027

5. Финансиране на дейностите

Дейностите, описани в тази стратегия, ще бъдат финансирани от бюджетите на участващите организации или заинтересовани страни, или със средства, осигурени от различни проекти и програми.

6. Препратки

1. www.pazardjik.bg
2. www.bnr.bg
3. www.bta.bg
4. www.reap-bg.eu

5. www.cseg.eu
6. <https://mon.gov.mk/en/>
7. <https://kocani.gov.mk/>